

Отже, існує ризик маргіналізації жінок-науковиць, що на думку дослідників є ключовими для кар'єрних можливостей жінок [3].

Аналіз доповіді «Jämställda fakulteter? En studie av arbetsfördelning och normer hos lärare och forskare vid två fakulteter vid Göteborgs universitet» (Рівність факультетів? Дослідження розподілу праці та норм між викладачами та дослідниками в рамках двох факультетів Гетеборзького університету) засвідчив, що один із видів маргіналізації стосується ідеалу дослідника, який може слугувати нормативною сіткою, що обмежує а не покращує можливості багатьох працівників в досягненні успіху та розвитку в галузі досліджень та освіти. Важливим є й те, що суттєвою проблемою для жінок є обмежена можливість входити або створювати й підтримувати мережі соціальних досліджень, особливо в тих установах, де переважають чоловіки [4].

З метою протидії маргіналізації та розширення можливостей жінок, проведення актуальних гендерних досліджень, Стокгольмський університет, починаючи ще з 2010 р., створив та керує мережею Гендерної академії, яка заснована спільно з Центром гендерних досліджень. Це надає можливість налагодження ефективної співпраці різних відділів з питань гендерних досліджень (за активного залучення докторантів) та реалізації низки проєктів, що сприяють забезпеченню гендерної рівності.

Література

1. Jämställdhet i högskolan – ska den nu ordnas en gång för alla? Redovisning av regeringsuppdrag till Universitets – och högskolerådet. Stockholm : Universitets – och högskolerådet, 2014. 92 p.
2. Dold könsdiskriminering på akademiska arenor – osynligt, synligt, subtilt. Högskoleverkets rapportserie Högskoleverkets rapportserie. Stockholm : Högskoleverket, 2005. 35 p.
3. Winkler J. A. Focus Section: Women in Geography in the 21st Century: Faculty Reappointment, Tenure, and Promotion: Barriers for Women. *The Professional Geographer*. 2000. Issue 4, Vol. 52. P. 737–750. URL: <https://cutt.ly/Rd7k7dn> (date request: 31.03.2020).
4. Jämställda fakulteter? En studie av arbetsfördelning och normer hos lärare och forskare vid två fakulteter vid Göteborgs universitet / C. Berg et al. Göteborg : University of Gothenburg : 2012. 128 p.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ РУМУНІЇ

Сніжана ПОПША

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

snejanapopsha@gmail.com

Відповідно до Указу Президента України «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі» № 195/2020 від 25 травня 2020 р., у закладі освіти має бути створено безпечне і здорове освітнє середовище для забезпечення прав дітей на освіту, охорону здоров'я, створення умов для надання учням якісних освітніх та медичних послуг [1]. Проте на сьогодні залишаються проблеми, які потребують негайного їх вирішення, однією з таких є подолання фізичного, психологічного насильства та

булінгу (цькування) у закладі освіти та водночас недостатня готовність педагогічних працівників до здійснення превентивної роботи у цьому напрямку.

З огляду на зазначене вище, актуальним видається адаптація міжнародних програм із попередження та протидії насильства і булінгу, з можливістю їх подальшого впровадження в заклади освіти України, що зумовлює вивчення відповідних теоретичних і практичних напрацювань у країнах близького зарубіжжя. У контексті наших наукових розвідок проаналізуємо румунський досвід.

Дослідження, проведені у Румунії у 2016 р. засвідчують, що 30,0 % румунських школярів були виключені з групи однолітків через певні причини, 29,0 % – були жертвами знущання, з них 39% – зазнавали фізичного насильства. 73,0 % учнів зізнаються, що були свідками знущань у школі, 69,0 % – у соціальній мережі WhatsApp (явище кібербулінгу). Водночас, лише 13,0 % дітей знають і можуть пояснити, що означає поняття «булінг» [4; 5].

Така невтішна статистика вкотре підтверджує актуальність проблеми і зумовлює проведення відповідної превентивної роботи з дітьми на національному рівні.

Кілька останніх років у Румунії розробляються превентивні програми, проводяться різноманітні кампанії, акції, метою яких є подолання такого ганебного явища як булінг. Так, за ініціативи Фонду «Врятуйте дітей» («Salvați Copiii») було протестовано пілотну програму «Без булінгу в школах» («Școli fără bullying»), участь у якій взяло більш як 5 тисяч учнів із 20 державних шкіл. Схожу кампанію було організовано та проведено Асоціацією «Розумні батьки» («Asociația Părinților») у співпраці з радіостанцією Itsy Bitsy FM. Наслідком таких заходів стало внесення відповідних змін до законодавчих актів Румунії – Закону «Про освіту» та Трудового кодексу, де подається уточнене визначення явища булінгу як прояву насильства [4].

Інша, варта уваги, кампанія має назву «Мультфільм Клуб дружби» («Cartoon Network le Club de l'Amitié»), яка реалізується у співпраці з асоціацією «Дитяча гаряча лінія» («Le numéro vert de l'enfance»). Слоганом кампанії є слова: «Будь доброзичливим, а не злим!» («Sois bon, pas méchant!»). Її мета – навчити найменших дітей виявляти явище булінгу у повсякденному житті та знати як правильно йому протидіяти; навчити товаришувати та допомагати одне одному [2; 3].

Важливо, що у Румунії вже кілька років існує «гаряча лінія» 116111, таким чином асоціація «Дитяча гаряча лінія» допомагає дітям, які стали жертвами насильства (булінгу) або були його свідками. Варто зауважити, що батьки дошкільнят також звертаються на «гарячу лінію», щоб повідомити про прояви насильства та булінгу у закладах дошкільної освіти [3].

Таким чином, бачимо, що проблема булінгу є близькою не лише для України, тому вивчення зарубіжного досвіду щодо попередження та подолання цього явища є важливим напрямком роботи на національному рівні, а вивчення позитивних взірців зарубіжного досвіду завжди на часі.

Література

1. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі : Указ Президента України №195/2020 від 25 трав. 2020 р. *Верховна Рада*

- України. Законодавство України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020> (дата звернення 15.08.2020).
2. Bonea G. V. Agresivitatea și violența în școlile din România: bullying și mobbing. CALITATEA VIETII, XXX, 2019. Vol. 30, Issue 1, P. 59–75. URL: <http://www.revistacalitateavietii.ro/2019/CV-1-2019/04.pdf> (date request: 15.08.2020).
 3. Leșcu C. Societate: Des initiatives contre le bullying en Roumanie. *Radio România Internațional* : site-ul web. 2019. URL: <https://cutt.ly/LgAN2cw> (дата звернення: 17.08.2020).
 4. Nistor T. Programul pilot Școli fără bullying. *Radio România Internațional* : site-ul web. 2018. URL: <https://cutt.ly/QgAN5mR> (date request: 15.08.2020).
 5. *Violența în școală București (UNICEF)*. Buzău : DITURA ALPHA MDN. 2006, 228 p. URL: https://www.unicef.org/Violenta_in_scoala.pdf (date request: 14.08.2020).

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ У ДАВНЬОІНДІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (ЗА КОМЕНТАРЯМИ ДО ТЕКСТУ «ШРИМАД БХАГАВАТАМ»)

Світлана РУДЕНКО

**Харківський державний університет
харчування та торгівлі,
lanaterm@gmail.com**

«Шримад Бхагаватам» – це філософський і літературний твір індійської класики, що понад 1000 років залишається основним священним текстом кришнаїзму. Мета нашої розвідки – розгляд гендерних стереотипів (стандартизованих уявлень про моделі поведінки та риси характеру, що відповідають поняттям «жіноче» й «чоловіче») у зазначеному тексті, перекладеного із санскриту та прокоментованого Шрілою Прабхупадою. Найбільше нашу увагу привернули 4-и з 12-ти пісень (1-а, 4-а, 7-а, 9-а), цитати з яких ми подаємо далі.

«Згідно з Ведами, дружина вважається кращою половиною тіла чоловіка, оскільки вона виконує половину обов'язків свого чоловіка» (1:14:19). «Дружина – основа всіх успіхів чоловіка на ниві релігійної й економічної діяльності, вона дарує йому насолоду й зрештою сприяє його звільненню» (4:25:37).

«Молоду жінку, у якої немає чоловіка, називають анатха – «незахищена». Як тільки жінка досягає статевої зрілості, її починають мучити сексуальні бажання. Тому обов'язок батька – видати дочку заміж перш, ніж вона досягне статевої зрілості (це елемент захисту). Психологія жінки така, що чоловіка, якого вона зустріла, тільки-но досягнувши статевої зрілості, і який задовольнив її статево бажання, вона буде любити все життя, ким би він не був» (4:25:42). «Жінка не здатна бути незалежною (асамакшам), тому що вона не в змозі захистити себе» (9:10:11). «Дівчину можна принести в дарунок, а у чоловіка може бути кілька дружин, але в жодному разі вона не повинна залишатися незаміжною. Незалежність робить її нещасною. У наш час багато дівчат залишаються незаміжніми та вважають себе вільними, але насправді їхнє життя повне страждань» (9:9:32).

«Поки дівчина не вийшла заміж, вона є власністю батька, а вийшовши заміж, вона переходить у власність чоловіка й належить йому доти, доки не постаріє й не